

En bra start i livet

Kommunstyrelsens analys 2020

Omfattar perioden augusti 2019 – november 2020

Stabsavdelningen/SPU

**ÖSTRA
GÖINGE**

Innehållsförteckning	
En bra start i livet	1
Stabsavdelningen/SPU	1
1 Inledning	3
1.1 Göingemodellen	3
1.2 Mål- och resultatplanen	3
2 Verksamhetsrapport En bra start i livet	4
3 Analys	5
3.1 Mål- och resultatplanen 2020 – 2023 avseende En bra start i livet	5
3.2 Kommunstyrelsens analys	6
3.2.1 Sammanfattning	6
3.2.2 Återkoppling från föregående politiska analys	7
3.2.3 Politisk analys av verksamhetsrapporten inklusive återkoppling	7
3.2.4 Fördjupningsområde	13
4 Uppföljning och utvärdering	15
4.1 Modell för uppföljning och utvärdering	15
4.2 Syfte och metod vid utvärdering av verksamhetsrapport	15
5 Övergripande dokument	17
5.1 Styrande dokument för området En bra start i livet	17
5.1.1 Kommunfullmäktigenivå	17
5.1.2 Kommunstyrelsenivå	17
5.1.3 Kommunfullmäktige avseende En bra start i livet	17
5.1.4 Kommunstyrelse avseende En bra start i livet	17

1 Inledning

1.1 Göingemodellen

Östra Göinge kommun står inför ständiga utmaningar och kraven är många på service, högre kvalitet och bättre resultat. Dessa krav kommer från medborgare och företag i Östra Göinge, men också från staten och dess myndigheter. Allt måste i sin tur förverkligas utifrån tydliga prioriteringar och begränsade resurser. För att klara detta krävs en organisation i utveckling med tydligt fokus på ständiga förbättringar där både målstyrning samt uppföljning och utvärdering är viktiga komponenter.

Göingemodellen utgår från en övergripande vision och till den kopplas sedan tydliga av politiken fastställda prioriterade områden. Dessa områden finns tydligt utpekade i den av kommunfullmäktige antagna Mål- och resultatplanen. Utifrån denna plan och en del andra antagna dokument utarbetar förvaltningen årligen en dokumenterad planering för att kunna arbeta med hänsyn till fastställda politiska prioriteringar. Mål- och resultatplanen är politikens viktigaste styrande dokument. Den utarbetas för att gälla under en fyra års period och börjar gälla efter allmänna val.

1.2 Mål- och resultatplanen

I den Mål- och resultatplan som gäller för åren 2020 – 2023 har politiken lyft fram fem prioriterade områden;

- En bra start i livet
- Vägen till arbete
- Det goda åldrandet
- Attraktiva byar
- Hållbara Östra Göinge

För ytterligare information om uppföljning och utvärdering samt styrande dokument hänvisas till avsnitten 4 och 5 i denna analys.

2 Verksamhetsrapport En bra start i livet

Med den framlagda verksamhetsrapporten 2020 för området – En bra start i livet - vill den kommunala förvaltningen skapa:

- transparens av hur väl kommunen lever upp till olika krav
- lärande och utveckling
- underlag för framtida prioriteringar

Verksamhetsrapporten har fokus på fyra områden utifrån området En bra start i livet:

- Kunskaper
- Trygghet
- Psykisk och fysisk hälsa
- Familjen

Utöver detta redovisas i rapporten skilda aspekter rörande omvärldsanalys, återkoppling tidigare analys och förvaltningens samlade rekommendationer.

3 Analys

3.1 Mål- och resultatplanen 2020 – 2023 avseende En bra start i livet

I avsnittet 3.1 presenteras de delar i Mål- och resultatplanen 2020 - 2023 som berör området En bra start i livet. För djupare insikt rörande vad som finns i övriga aktuella dokument hänvisas till avsnitt 5.

Inom det prioriterade området En bra start i livet lyfts följande fram.

Kunskaper

I skolan rustas individen för en framtid där olika vägval är möjliga. Därför måste arbetet för ökade kunskaper och förbättrade skolresultat hos våra elever vara skolans fokus. Det är viktigare än någonsin då kommunen under de senare åren tagit emot många nyinflyttade elever med annat modersmål än svenska. En bra grundutbildning som leder fram till en gymnasieutbildning är nödvändig för alla så att inte framtida möjligheter vad gäller arbete eller fortsatt högre utbildning begränsas.

Läraren

Den viktigaste resursen för att nå kunskapsmålen i skolan är läraren. Ett gott ledarskap och gedigna ämneskunskaper är lärarens viktigaste verktyg för framgång. Varje lärare måste ha de förutsättningar den behöver för att arbeta med kunskapsmålen. Kompetensutveckling och arbete med att få fler behöriga lärare ska prioriteras. Läraren ska ha ledningens stöd för att skapa en stimulerande undervisningssituation som präglas av ordning och reda, respekt och tydliga förväntningar dels på vad eleverna ska prestera dels på hur de ska bemöta varandra och skolans personal.

Eleven

Varje elev ska få det stöd den behöver men också utmanas utifrån sina egna förutsättningar. Nyfikenhet och motivation för att lära mer ska genomsyra alla elevers skolgång oavsett deras individuella förutsättningar. Allas förmågor ska tas tillvara.

Familjen

Skolan är viktig för att rusta individen för ett gott liv och för en framtid där olika vägar ligger öppna. Men det är i familjen som individen får den grundläggande trygghet som är nödvändig för att den ska kunna utveckla sina möjligheter fullt ut och kunna tillgodogöra sig det skolan lär. Det är alltid föräldrarna som har det yttersta ansvaret för sina barn och för deras trygghet och fostran. Föräldrarollen behöver uppmuntras och stödjas på flera olika sätt. Perspektivet "hela familjen" och samverkan med familjen i förebyggande syfte ska stärkas ytterligare, som ett komplement till det som sker i skolan. Särskilt för att stödja elever och familjer när skolgången inte fungerar. Ett bra exempel är föräldrasupporten som inrättats inom elevhälsan.

Hälsa

Hälsoperspektivet ska vara viktigt i skolan. God psykisk och fysisk hälsa är en grund för att eleverna ska lära sig tillräckligt och kunna klara kunskapsmålen i skolan. Det handlar dels om bra kost och fysiska aktiviteter dels om ett öppet och respektfullt klimat. Hälsoperspektivet är också centralt i den förebyggande familjesamverkan.

Fritt val

Det fria skolvalet är viktigt eftersom varje familj själv vet vad som passar dem och deras barn bäst. Göingeborna ska kunna välja bland ett brett utbud av förskolor och skolor med olika pedagogiker och profiler. Därför ska fristående aktörer uppmuntras att etablera sig i kommunen.

Företagande

Skolan måste tidigt stimulera eleverna till nyfikenhet på företagande och entreprenörskap. Därför ska skolan tydligare kopplas samman med arbetslivet. Det kräver utökad samverkan mellan skolan och näringslivet så att elever och företagare får mötas tidigare och mer än de gör idag. Eleverna behöver bättre kunskaper om arbetsmarknaden och om möjligheter att utbilda sig för anställning inom olika yrken eller för att starta eget företag.

Digitalisering

Skolan i Östra Göinge ska vara en modern kunskapsskola för alla. Därför ska metoder där digitala verktyg används för att underlätta inläring och förståelse fortsätta att utvecklas.

Resultatmålet: År 2023 har barn och unga kunskaper, lust att lära och är motiverade för vidare utbildning.

Resultatindikatorer med målnivå 2023:

- Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun 80 %
- Elever som avslutat åk. 9 på våren och som återfanns i gymnasieskolan hösten 97,5 %
- Elever i åk. 8: jag har studier på lektionerna, positiva svar 80 %
- Elever i åk. 8; skolarbetet stimulerar mig att lära mig mera, positiva svar 80 %
- Elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor 90 %
- Elever i åk. 9, meritvärde kommunala skolor, genomsnitt 17 ämne 225 poäng
- Elever i åk. 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (som eleven läser) kommunala skolor 80 %
- Nationella prov åk. 3 Läsa berättande text 94 %

3.2 Kommunstyrelsens analys

3.2.1 Sammanfattning

I analysen lyfter kommunstyrelsen fram följande ståndpunkter:

- Kommunstyrelsen påpekar att det digitala är ett av flera viktiga verktyg i verksamhetens arsenal, men skärmtiden får inte bli allt för omfattande då detta inte enbart har positiva sidor
- Kommunstyrelsen har fortfarande en vilja att öka barnfamiljers valmöjligheter och frihet i barnomsorgen
- Kommunstyrelsen förväntar sig en tydlig redovisning över barnens faktiska närvaro i förskolan
- Kommunstyrelsen vill se en översyn och klarläggande kring en mera differentierad taxa i förskolan
- Kommunstyrelsen lyfter frågeställningar kring SALSA måttet och om det finns en risk att det blir styrande på ett oönskat sätt och att förväntningarna på vissa elevgrupper sänks
- Kommunstyrelsen vill rikta förvaltningens uppmärksamhet på en särskild satsning som görs av SKR för elever med särskilda begåvningar
- Kommunstyrelsen är oroad över att elevernas resultat i åk 9 är lägre än i åk 6
- Kommunstyrelsen ser positivt på det utvecklingsarbete som sker i förvaltningen när det gäller att stärka och utveckla rektors roll som pedagogisk ledare i skolan
- Kommunstyrelsen är positiv till det arbete som pågår att utveckla lärmiljön utifrån NPF
- Kommunstyrelsen efterlyser en diskussion om skolans lärmiljö i förhållande till pojkar och flickors olika förmågor och behov att kunna tillgodogöra sig utbildningen

- Kommunstyrelsen efterlyser en diskussion/arbete kring hur man kan förstärka en positiv syn kring elevers utbildning
- Kommunstyrelsen ser mycket positivt på den djupgående analys som skolans ledningsgrupp genomför tillsammans med forskare för att kartlägga vad kommunens låga och skiftande skolresultat beror på
- Kommunstyrelsen är mycket bekymrad över de mycket låga resultaten bland gymnasieeleverna
- Kommunstyrelsen ser mycket positivt på att alla skolformer nu ingår i Likvärdig skola och att projektet Riktade insatser för nyanlända och flerspråkiga barn och elevers lärande nu startas upp
- Kommunstyrelsen är positiv till de ökade insatserna kring rörelseträning
- Kommunstyrelsen ser satsningar på didaktiker och förstelärare som mycket betydelsefulla
- Kommunstyrelsen ser satsningar på entreprenörskap som mycket viktiga
- Kommunstyrelsen efterlyser ett förtydligande varför man valt en satsning på ett normkreativt arbetssätt inom förskolan
- Kommunstyrelsen efterlyser en fördjupad redovisning av effekterna av det förebyggande arbetet som bedrivs på fritidsgårdar och Fryshuset
- Kommunstyrelsen efterlyser en diskussion kring en fördjupad samverkan mellan musikskolan, fritidsgårdar och Fryshuset
- Kommunstyrelsen anser att det är glädjande att musikskolan har positiv ställning i Östra Göinge
- Kommunstyrelsen efterlyser en fördjupad studie och diskussion kring den socioekonomiska strukturen i Östra Göinge och dess ev. relation till skolresultat

3.2.2 Återkoppling från föregående politiska analys

Övergripande omvärld

Förvaltningen framhåller att **kompetensförsörjning** är en fortsatt utmaning och att flera insatser varit inplanerade, men pga. pandemin har de inte kunnat genomföras. Kommunstyrelsen vill understryka vikten av att återuppta dessa insatser så fort det är möjligt och ser en stor potential i en utökad samverkan med lärarutbildningen för att få in fler lärarstudenter i våra verksamheter framöver för att underlätta rekryteringen av lärare.

Kommunstyrelsen kan konstatera att kommande analysarbete kommer påverkas negativt av det faktum att nationella proven inte kommer genomföras under vårterminen för samtliga årskurser, förutom årskurs 3. Det blir således svårare att jämföra resultaten och följa upp förvaltningens arbete.

3.2.3 Politisk analys av verksamhetsrapporten inklusive återkoppling

Förskola

Digitalisering. Kommunstyrelsen menade i förra årets analys att det är viktigt att digitalisering i förskolan inte bara handlar om mer skärmtid utan också ska ses i förhållande till barnens behov av baskunskaper, rörelse och motorisk utveckling. Förvaltningen svarar i årets verksamhetsrapport att digitalisering är ett av många verktyg i förskolans undervisning. Kommunstyrelsen förstår självklart att ”det digitala” bara är ett av flera viktiga redskap i verksamhetens arsenal, men vill här sätta fokus på just själva skärmtiden och förutsätter att förvaltningen ser till att den inte blir allt för omfattande då det inte enbart har positiva effekter på barnen. Ökad digitalisering behöver nämligen inte innebära ökad skärmtid, utan handlar minst lika mycket om att underlätta personalens arbete och utveckla verksamheten.

Valmöjlighet. Kommunstyrelsen har fortfarande en vilja att öka barnfamiljers valmöjlighet och frihet i barnomsorgen i Östra Göinge kommun. Man ser positivt på möjligheten för föräldrar att välja på fler attraktiva alternativ och möjligheten för barn att vistas i mindre och mer hemliknande miljöer. De allra flesta väljer att placera sina barn på förskola, det utesluter dock inte att förvaltningen fortsätter jobba för att bredda utbudet inom barnomsorgen. Det kan handla om fristående förskolor, pedagogisk omsorg och verksamheter med olika typer av inriktningar och profiler.

Närvaro. I förra analysen ställde kommunstyrelsen frågan kring hur barnens faktiska närvaro ser ut i förskolan. Att resurstilldelningen blir olika beroende på om barnen spenderar 15 timmar eller heltid i förskolan är bra. Förvaltningen framhåller att den inte kan redovisa antalet faktiska timmar ännu. Vidare framgår det att ett nytt digitalt verktyg ska införa - Abbum - och kommunstyrelsen förväntar sig därmed ett tydligare svar kring barnens faktiska närvaro när verktyget är på plats.

Taxa. Kommunstyrelsen menar att man fortfarande bör överväga om det inte genom en mer differentierad taxa går att skapa en bättre incitamentsstruktur som gör det möjligt för föräldrar att i större utsträckning variera den tid som barnen tillbringar i förskolan utifrån barnens och familjens behov. Det kan vara bra att fler barn än idag spenderar mindre tid i förskolan än 100 %, liksom det kan vara bra att andra barn spenderar mer tid i förskolan än 0 %. Om det finns möjligheter att anpassa föräldrarnas kostnader för den tid som barnen faktiskt spenderar i förskolan, skulle detta kunna vara intressant.

Personalsammansättning. Slutligen ställer sig kommunstyrelsen sig frågan vilka positiva resultat som förvaltningen ser utifrån att vi har fler utbildade förskolelärare i våra förskolor? Skolresultaten i åk 3 är nämligen sämre än i åk 9.

Grundskola

SALSA. I förra analysen lyfte kommunstyrelsen frågeställningar kring SALSA måttet och om det finns en risk att det blir styrande på ett oönskat sätt och att förväntningarna på vissa elevgrupper sänks. Förvaltningen menar att det kompensatoriska uppdraget inte utförs på bekostnad av andra elevers möjlighet att nå så långt som möjligt och stödjer sig på enkäter till eleverna där de säger att de möts av höga förväntningar och utmanas i sin undervisning. Vidare finns avlastande och stödjande tjänster som gör att lärarna kan koncentrera sig på sitt uppdrag att undervisa. Men trots detta presterar ändå våra elever sämre, med hänsyn till socioekonomiska förutsättningar och deras egna upplevelser.

Särskilt begåvade elever

Kommunstyrelsen vill veta om förvaltningen har någon strategi som riktar sig direkt till särskilt begåvade elever som behöver extra utmaningar med utgångspunkt i just deras förutsättningar. Kommunstyrelsen vill därför rikta förvaltningens uppmärksamhet på en särskild satsning som görs av SKR för elever med särskilda begåvningar. SKR har tillsammans med ett antal kommuner tagit fram en handlingsplan som bygger på tre strategier för hur skolan ska möta dessa elever. Kommunstyrelsen undrar om förvaltningen tagit del av denna handlingsplan och hur man i så fall förhåller sig till den och den typ av strategier och insatser som den innehåller. Arbetar vi i Östra Göinge på liknande sätt eller har vi andra metoder för att möta behoven hos barn med särskilda begåvningar. Kommunstyrelsen menar att alla ska ha lika förutsättningar att utvecklas utifrån sina förutsättningar och att det därför är viktigt att det finns en genomtänkt strategi för att möta även barn med särskilda begåvningar.

Progression. Det är positivt att förvaltningen närmare undersöker varför elevernas resultat är lägre i åk 9 än i åk 6 och att det nu pågår en analysdiskussion med rektorer och elevhälsa för att bryta detta mönster. Detta arbete har stor betydelse för att det ska vara möjligt att uppnå

resultatmålet *Lust att lära*. Minst lika allvarligt är, enligt kommunstyrelsens mening, att resultaten redan i åk 3 och 6 redan är låga och instämmer med förvaltningen att det därför är viktigt att sätta in insatser tidigt. I detta sammanhang vill kommunstyrelsen åter peka på hur viktigt det är att övergångarna mellan stadierna i skolan fungerar väl. Det är ett gemensamt ansvar över stadierna att eleverna lyckas väl med studierna under hela skoltiden.

Rektor. Kommunstyrelsen ser positivt på det utvecklingsarbete som sker i förvaltningen när det gäller att stärka och utveckla rektors roll som ledare i skolan. Det är berömvärt att förvaltningen tar stöd av forskningen i dessa insatser genom projektet VIS - Vetenskap i skolan. Kommunstyrelsen undrar om det finns några resultat från projektet att redovisa och ser i så fall fram emot sådan redovisning i nästa verksamhetsrapport. Kommunstyrelsen ser särskilt positivt på de individuella månadsmöten som skolchefen, sedan höstterminen 2020, har med rektorerna kring nuläge, insatta åtgärder och fokus framåt. Denna typ av individuella möten bidrar till att hjälpa varje rektor att driva utvecklingen på sin skola utifrån de förutsättningar som råder på den specifika skolan vid det aktuella tillfället. Om rektor verkligen lyfter sina specifika utmaningar i samtal med skolchefen blir dessa möten ett precist redskap för att anpassa handlingsplaner utifrån aktuella frågeställningar och blir på så sätt ett bra komplement till rektorsträffarna där sannolikt mer generella problemställningar diskuteras. Ytterligare analys kring rektorns roll och arbete finns längre ner i avsnittet "Skolutveckling".

NPF diagnoser. Förvaltningen framhåller att en förklaring till att det finns ett ökat antal barn med NPF-diagnoser är att dagens skola ställer högre krav på de exekutiva förmågorna. Kommunstyrelsen noterar förklaringen men menar att det viktigaste kanske inte är varför diagnoserna blir fler, utan snarare hur vi i skolans vardag möter behoven hos de allt fler barn som har den aktuella diagnosen. Kommunstyrelsen menar att det är ett bra initiativ att låta Kviingeskolan bli pilotskola för att utveckla lärmiljön utifrån NPF och ser fram emot kommande redovisning av hur detta fortskrider. Det är angeläget att hitta arbetssätt som gynnar varje individ utan särbehandling, vilket också torde fungera bättre praktiskt i lärarens vardag än speciallösningar för utpekade grupper.

Meritvärde. I verksamhetsrapporten redovisas utvecklingen när det gäller meritvärden och behörighet till gymnasiet. Kommunstyrelsen konstaterar att inte mycket har hänt de senaste åren. Problembilden är densamma, behörighet till gymnasiet och meritvärde i åk 9 fortsätter att ligga klart under riksnittet. Man lyckas fortfarande inte att lyfta pojkarnas resultat så att de närmar sig flickornas. Kommunstyrelsen delar förvaltningens bild att detta är allvarligt och något måste göras för att ändra på detta förhållande. Kommunstyrelsen efterlyser en diskussion om skolans lärmiljö i förhållande till pojkars och flickors olika förmågor och behov för att kunna tillgodogöra sig utbildningen. Man kanske mer aktivt behöver söka efter och pröva nya metoder som passar pojkar bättre med tanke på skillnader i det som i rapporten kallas exekutiva förmågor och överhuvudtaget med tanke på att pojkar mognar senare än flickor. Finns det skäl att i viss ålder differentiera utbildningen med tanke på de olika förmågorna och behoven hos pojkar respektive flickor?

Förvaltningen konstaterar att vårdnadshavare i grundskolan är nöjda, vilket är tillfredsställande trots låga resultat. Kommunstyrelsen analyserar dock skolresultaten och kan konstatera är lägre än genomsnittet för riket såsom det redovisas i rapporten. Kan det vara så att vuxna inte har särskilt höga förväntningar eller krav på barnen när det gäller skolarbete och tycker att allt är bra bara det är lugnt och tryggt i skolan. Kommunstyrelsen vill koppla detta till det förvaltningen lyft i tidigare analyser om en "antipluggkultur" i kommunen. Sannolikt finns bland vissa föräldrar attityder till utbildning och skolarbete som inte bidrar till att eleverna vill anstränga sig för att lyckas med skolarbetet. Kommunstyrelsen ser detta som ett stort problem för om det är så att man i hemmen inte ser värdet av utbildning, eller uppmuntrar skolarbetet, har skolan en jätteutmaning; att förmedla kunskap till elever som i

många fall kanske inte alls är mottagliga för kunskapsförmedling. För att eleverna ska lyckas i skolarbetet måste föräldrarna och andra vuxna förmedla en positiv syn på utbildning till barnen och inse att den är nödvändig för att de ska lyckas i arbetslivet. För att på sikt förbättra meritvärden och öka behörigheten till gymnasiet måste vi därför hitta strategier för att påverka föräldrars attityder till utbildning och skolarbete.

När det gäller resultaten för de 40 elever som klarar sig bäst delar kommunstyrelsen inte förvaltningen beskrivning att resultatet för 2020 visar på en markant höjning. Jämför man med 2017 är det snarare en minskning. Här är det svårt att se något trendbrott som pekar i positiv riktning. Förvaltningens bedömning är att det är positivt att resultaten för de 40 elever som klarar sig bäst ligger stabilt med tanke på de utmaningar som verksamheten har haft. Detta ter sig lite märkligt med tanke på att man tidigare i rapporten framhåller att man inte har några problem med att tillgodose behoven hos de mer högpresterande eleverna.

Kommunstyrelsen ser mycket positivt på den djupgående analys som skolans ledningsgrupp genomför tillsammans med forskare för att kartlägga vad kommunens låga och skiftande skolresultat beror på. Satsningen inrymmer flera av de frågeställningar och problem som kommunstyrelsen pekar på.

Kommunstyrelsen har vissa synpunkter på redovisningen av statistik i det aktuella avsnittet. Förvaltningen redovisar att när man tar bort flerspråkiga elever ur underlaget förbättras resultaten jämfört med riket. Men i det riksvärde man jämför med ingår de flerspråkiga eleverna, vilket gör att jämförelsen inte blir rättvisande. För att sådana jämförelser ska tillföra något till analysen krävs att man jämför samma sak.

Kommunstyrelsen konstaterar att den höga politiska ambitionsnivå som uttrycks i resultatmålen för verksamheten kommer att ställa höga krav på verksamheten de kommande åren med tanke på de resultat som nu redovisas.

Grundsärskola

Kommunstyrelsen vill framhålla att det är mycket positivt att förvaltningen kompetensutvecklar inom grundsärskolans område, eftersom de elever som omfattas har så speciella behov när det gäller på bemötande och pedagogik samt att flerspråkighet är så vanligt bland dessa elever.

Gymnasiet

Förvaltningen redovisar att minst 30 procent av eleverna i gymnasiet inte klarar av att ta examen inom fyra år. År 2019 var andelen nära 40 procent. Detta är ett mycket stort problem både för individen och för samhället. Eftersom bara runt 75 procent av dem som lämnar grundskolan är behöriga till gymnasiet är problemet egentligen ännu större om man ser till en hel årskull kommuninvånare i gymnasieålder. Av hela årskullen är det nästan varannan elev som inte klarar gymnasieutbildning ($0,74 * 0,70 = 0,52$). Förvaltningen förklarar de låga resultaten i gymnasiet med hög andel nyanlända i gymnasieålder som inte har förutsättningar att klara examen inom fyra år. Detta är riktigt men vi har även en hög andel som inte klarar examen, även om de nyanlända räknas bort. Kommunstyrelsen ser också de låga resultaten i grundskolan som en viktig förklaring till att en så stor andel elever inte klarar sin gymnasieexamen inom fyra år. Enligt förvaltningens redovisning i rapporten försämras elevernas resultat över tid om man följer en grupp från åk 6 till åk 9. Fortsätter denna utveckling även på gymnasienivå försämras resultaten ytterligare. Av denna anledning är det oroväckande att endast 57 procent av eleverna i åk 6 når kunskapskraven. Slutsatsen är tyvärr att det är svårt att se några tecken på framtida förbättring på gymnasienivå när man studerar redovisningen i verksamhetsrapporten för grundskolan. Kommunstyrelsen vill även här lyfta vikten av att tidigt i skolans stadier arbeta med attityder och höga förväntningar på alla elever

samt säkerställa bra övergångar mellan stadier och skolformer för att det ska vara möjligt att vända utvecklingen även i gymnasieskolan.

Kommunalt aktivitetsansvar

Kommunstyrelsen menar att det är viktigt att följa upp de aktuella ungdomarnas situation och ser positivt på att förvaltningen arbetar strukturerat med gruppen.

Riktade insatser

Kommunstyrelsen ser mycket positivt på att grundskola, grundsärskola och fritidshem nu ingår i Likvärdig skola och vill följa utvecklingen, vilket medför att man gärna ser att förvaltningen ger en redogörelse i kommande verksamhetsrapport kring hur de arbetar med Likvärdig skola och vilka resultat det fått. Likaså vad gäller projektet *Riktade insatser för nyanlända och flerspråkiga barn och elevers lärande*, som har beviljats medel och ska påbörjas januari 2021. Förvaltningen har tidigare haft språkutvecklingsprojekt i skolan och undrar därför i detta sammanhang hur förvaltningen drar lärdomar och erfarenheter av de projekt som redan genomförts?

Ökad måloppfyllelse i grundskolan

Rörelsesatser. Kommunstyrelsen menar att förvaltningen i föreliggande rapport gör en bra återkoppling och redovisning med anledning av kommunstyrelsens synpunkt och fråga i förra analysen. Av redovisningen framgår att förvaltningen verkligen arbetar för att implementera rörelsesatsningen i skolan. Detta kan vara svårt att direkt mäta resultaten av detta i skolans verksamhet, men forskningen pekar tydligt på att fysisk aktivitet förbättrar lärandet och innebär ökat välmående. Ökad fysisk aktivitet i lägre ålder kommer med säkerhet att efter hand leda till en lugnare skolsituation och större välmående bland elever på högstadiet. Kommunstyrelsen ser det som naturligt att rörelsesatsningen även så småningom omfattar högstadiet. Satsningen är extra positiv i ljuset av att vi i Östra Göinge har en låg andel föreningsaktiva barn och ungdomar.

Skolutveckling. Kommunstyrelsen är positiv till konceptet med didaktiker och vill gärna veta vilka resultat förvaltningen ser av att ha didaktiker i verksamheten. Vidare är förstelärarna en viktig resurs för skolutveckling och kommunstyrelsen menar att det är betydelsefullt att deras kompetens verkligen tas tillvara i verksamheten. Deras roll bör vara att vara drivande tillsammans med rektorerna för att utöva inflytande på skolutvecklingen och därigenom skapa en lärmiljö som präglas av höga förväntningar och tilltro till lärarnas och elevernas förmåga att förmedla respektive ta till sig kunskap. Det är därför bra att man förtydligat kraven på vad en förstelärare ska uppnå för att vara drivande i utvecklingsarbetet. Skollagen ger rektor ett ansvar och starkt mandat att driva den pedagogiska utvecklingen i skolan så att lagstadgade men även kommunala mål kan uppnås. Även Göingemodellen ger rektor stor frihet och handlingsutrymme men också ansvar att utveckla verksamheten och pedagogiken så att målen kan nås. Rektor ska skapa förutsättningar och ett bra arbetslag och har nu genom förstelärarna fått ett verkningsfullt redskap för att förverkliga de pedagogiska målen i skolan. Vidare ska även rektorer och lärare känna en trygghet och stöttning av förvaltning och kommunstyrelse vad gäller att ta till verktyg och kunna ingripa för att upprätthålla ordning och trygghet i skolan.

När det gäller lovskolan menar kommunstyrelsen att det är bra att man tittar på om den kan bli tillgänglig för alla årskurser och den kan utökas. Det är positivt och nödvändigt att förvaltningen har ambitionen att utveckla lovskolan.

Kommunstyrelsen vill i enlighet med vad som redan sagts betona att hela samhället verkligen har ett ansvar att lyfta skolan och bidra till att den får bra förutsättningar. Det bästa målsmän kan bidra med är att stötta skolans arbete, uppmuntra och ställa krav på barnen, förmedla en

positiv attityd till skolarbete och utbildning och att lita på att lärarna är kompetenta att klara sitt uppdrag.

Entreprenörskap

Kommunstyrelsen ser positivt på de åtgärder som redovisas i verksamhetsrapporten kring entreprenörskap och menar att det är viktigt att skolan informerar om och stimulerar elevernas intresse för egenföretagande. Företagandet är viktigt genom att det är grunden till vår välfärd. Arbetet med att utbilda kring entreprenörskap i skolan och knyta företagare till våra skolor behöver fortsätta så att fler ungdomar i framtiden blir företagare. Det är även viktigt att befintliga företag kan växa och där är det avgörande med en utbildad arbetskraft som kan anställas. Branschråd kan vara en möjlighet i det arbetet.

Trygghet

I avsnittet om trygghet skriver förvaltningen att all förskolepersonal fått utbildning i att arbeta utifrån ett normkreativt arbetssätt. Kommunstyrelsen undrar vad detta innebär; varför har man valt detta arbetssätt och vad väntas det leda till? Att alla individer ska ha lika möjligheter och att man ska motarbeta kränkningar och diskriminering är viktigt, men kommunstyrelsen önskar en förklaring till varför det normkreativa arbetssättet kan förväntas ge större framgång i detta avseende än andra möjliga alternativa sätt att verka för att alla barn har möjlighet att utvecklas utan att begränsas av olika förutfattade meningar om hur man ska vara. Det bör i sammanhanget erinras om att det normkreativa arbetssättet inte är okontroversiellt, vilket framgår av den politiska och allmänna debatten under senare tid. Det är därför viktigt att verkligen kunna förklara varför man väljer ett sådant arbetssätt.

I diagrammet på sidan 21 visas att eleverna känner sig trygga och upplever sig ha studiero i grundskolan. Detta är mycket glädjande men stämmer inte med den bild som ofta sprids, inte minst i sociala medier, om situationen i skolan. Kommunstyrelsen menar därför att det finns ett behov av att sprida detta resultat för att motverka en falsk bild av stor otrygghet i skolan. Detta upplevs kanske av en minoritet av föräldrar medan de som tycker att det är lugnt och tryggt i skolan ingenting säger.

Kommunstyrelsen menar att det förebyggande arbete som bedrivs vid fritidsgårdarna och av Fryshuset är mycket viktigt. Kommunstyrelsen skulle emellertid samtidigt på något sätt vilja se en redovisning av effekterna av detta arbete; hur välbesökta är de, och vilka resultat uppnår man etc. En viktig fråga är också om det finns någon samverkan mellan fritidsgårdar, Fryshuset och övrigt föreningsliv i kommunen. Det allra bästa vore sannolikt om det fanns ett flöde av ungdomar från fritidsgårdar och Fryshuset till övriga föreningar i kommunen utifrån vilka intressen man kan ha eller om fritidsverksamheten kan bidra till att väcka intresse för olika föreningars verksamhet. Kommunstyrelsen undrar om det finns något samarbete mellan musikskolan, Fryshuset och fritidsgårdarna? Deltagandet på musikskolan är högt och det finns en stor efterfrågan bland barn och unga att spela/sjunga. Ett samarbete med dem hade kunnat bidra till ett bredare deltagande och intresse samt möjliggöra för ännu fler att utöva musik, även de med sämre socioekonomiska förutsättningar. Detta hade kunnat bidra till win-win, det vill säga att fler får en meningsfull fritid, och fler besöker Fryshuset och våra fritidsgårdar.

Den utveckling som man lyckats med vid Göinge utbildningscenter när det gäller ökad trygghet och studiero är mycket intressant och positiv. Här finns kanske kunskap och erfarenheter att förmedla till kommunens grundskolor?

Psykisk och fysisk hälsa

Det är positivt att TSI-modellen är implementerad och kommunstyrelsen förutsätter att alla lärare nu vet hur man arbetar med den.

Närvaro

Kommunstyrelsen tycker det är bra att verksamheten utvecklat mätningen av närvaron så att man kan följa den över tid. Det är nu tillfredställande att mätningen indikerar en ökad närvaro i grundskolan.

Meningsfull fritid

Det är glädjande att musikskolan har en positiv närvaro och stort söktryck. Musikskolan bidrar till en meningsfull fritid och det är betydelsefullt att även hädanefter uppmuntra våra barn och unga till att vara aktiva. Nu när Skolinspektionen kommit med nya regler vill kommunstyrelsen poängtera att det är viktigt att förvaltningen fortsätter med sitt goda arbete för att se till att tillgänglighet och kvalitet upprätthålls.

I verksamhetsrapporten framkommer det att antalet aktiviteter från 2017 har minskat, trots att antalet elever i grundskolan ökade med 165 elever under dessa år. Förvaltningen framhåller i sina samlade rekommendationer att man genom en bred samverkan ska fortsätta hitta vägar att erbjuda våra barn och ungdomar ett rikt föreningsliv och skapa en meningsfull fritid. Kommunstyrelsen ser mycket positivt på detta och vill ytterligare betona vikten av att fortsätta arbetet med att möjliggöra för fler barn och unga i vår kommun att vara aktiva och därmed få en utvecklande fritid.

Familjen

Kommunstyrelsen har tidigare efterfrågat en särskild analys av flyttströmmar till och från kommunen kopplat till utbildningsnivå och motiv till varför man väljer att flytta till eller från Östra Göinge kommun. Kommunstyrelsen ser fram emot att en genomlysning av flyttströmmar tas fram av förvaltningen.

I grafen (s. 26) som tydliggör statistik för föräldrar med eftergymnasial utbildning åskådliggjordes i förra verksamhetsrapporten enbart åren 2017–2019. I denna verksamhetsrapport synliggör grafen statistik från år 2013 fram till och med år 2019. Med utgångspunkt i den graf som tydliggörs i denna verksamhetsrapport kan kommunstyrelsen således konstatera att trenden går åt rätt håll i kommunen, även om föräldrars utbildningsnivå i Östra Göinge kommun är cirka 20 procentenheter lägre än rikets. Denna positiva trend ser vi dock inte när det kommer till skolresultaten, som fortfarande ligger på låga nivåer. Kommunstyrelsen vill med hänsyn till detta framhålla att det inte enbart går att koppla låg utbildningsnivå bland föräldrarna och en ”antipluggkultur” till de dåliga skolresultaten. Förväntningarna från kommunstyrelsen är att skolan ska se alla barn som likvärdiga där varje elev och individ ska ha möjligheter att lyckas, oavsett bakgrund och socioekonomiska förhållanden.

I grafen framkommer det också att trenden avviker med ett lågt värde 2016 och ett högt värde 2017. Kommunstyrelsen blir nyfiken på dessa avvikelser och ser gärna att förvaltningen förklarar vad denna utveckling kan bero på.

3.2.4 Fördjupningsområde

Höja skolresultaten över hela linjen.

Kommunstyrelsen vill även i denna analys trycka på vikten av fortsatt arbete för att hitta metoder och vägar som höjer resultaten brett över hela linjen, i alla årskurser och både bland de som behöver mycket stöd och bland de mer självgående och högpresterande eleverna. Detta bör fortsättningsvis vara huvudfokus för förvaltningen och att tydlig återkoppling sker i kommande verksamhetsrapport.

Höga förväntningar på såväl rektorer som lärare i rollen som ledare.

I denna analys vill kommunstyrelsen peka på betydelsen av att utveckla och stödja såväl rektorernas, som lärarnas roller som ledare. Vilket även förvaltningen själv lyfter i sina samlade rekommendationer. Rektorernas roll som pedagogiska ledare och lärarnas roll som ledare i klassrummet och i själva undervisningssituationen är avgörande för skolsituation och resultat. Ledarskapet utgör en viktig grund för att skapa ett bra studieklimat för eleverna, med trivsamhet, ordning och reda, fasta strukturer, tydliga normer och respekt för varandra. Även arbetet med detta bör klart och tydligt återkopplas i kommande verksamhetsrapport. Kommunstyrelsen har höga förväntningar på framför allt rektorernas kommande arbete för att motverka en negativ utveckling i skolan.

Trygghet.

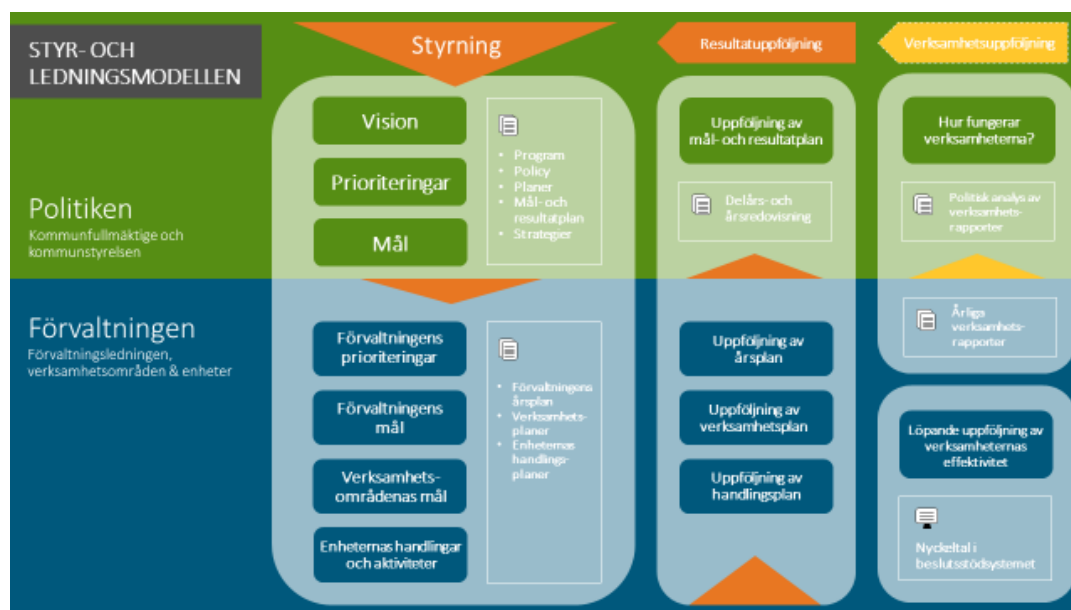
Många lärare tvekar att ingripa i stökiga situationer i skolan. Det visar en stor undersökning som Lärarförbundet gjort bland Sveriges lärare. Det råder stor osäkerhet hos landets lärare kring vilka befogenheter de har för att ingripa när elever stör undervisningen, något som går ut över lärarnas arbetssituation och elevernas studiero. Trygga skolor, där lärare vågar och har stödet att upprätthålla den ordning som krävs för att eleverna ska må bra och kunna tillgodogöra sig undervisningen, är viktigt utgångspunkt i arbetet med en bra start i livet. Rektorer och lärare i Östra Göinge ska uppleva att de har stöd i förvaltningen och politiken inte minst när det gäller att skapa trygg och ändamålsenlig arbets- och lärmiljö i skolan. En fyllig beskrivning i kommande rapport kring arbetet med detta bör lyftas fram.

4 Uppföljning och utvärdering

Nedan följer en kortare beskrivning av den modell enligt vilken kommunstyrelsens resultatutskott arbetar utifrån.

4.1 Modell för uppföljning och utvärdering

En viktig del i alla styr- och ledningsmodeller är att det finns en tydlig metod för hur uppföljning och utvärdering ska fungera. I den av kommunfullmäktige fastställda styr- och ledningsmodellen har dessa delar en uttrycklig och framträdande roll som åskådliggörs enligt nedan.

Utifrån Verksamhetsrapporterna arbetar politiken enligt följande utvärderingsmodell:

1. Verksamhetsrapporten för ett område presenteras för kommunstyrelsen.
2. Verksamhetsrapporten remitteras till kommunstyrelsens resultatutskott.
3. Utskottet arbetar fram en politisk analys kopplat till styrande politiska dokument.
4. Analysrapporten överlämnas till kommunstyrelsen för behandling.
5. Kommunstyrelsens fastställda analys framläggs för kommunfullmäktige för presentation, genomgång och politisk debatt.

Resultatet av utvärderingen ska sedan sammanställas och analyseras. Fyra frågeord kan vara till hjälp vid analyser:

- Skillnader?
- Tendenser?
- Samband?
- Orsaker?

4.2 Syfte och metod vid utvärdering av verksamhetsrapport

I analysen kommer man förhoppningsvis att:

- göra en helhetsbedömning i förhållande till målen
- söka framgångsfaktorer respektive söka orsaker till att man inte når målen
- skapa tankar/idéer kring framtida inriktningar/mål

Det finns en rad utgångspunkter för politiker att förhålla sig till inför utvärderingsarbetet. Det är viktigt/nödvändigt att:

- sätta sig in i verksamheterna och förstå dessa
- förstå vad förvaltningen vill med sitt arbete inom olika verksamheter
- förstå vilka utmaningar/prioriteringar verksamheterna har framför sig
- skapa sig en insikt vad som är reglerat i lagar och förordningar
- skilja på verksamheternas grunduppdrag och det som är uppsatt i lokala politiska mål och dokument
- fokusera på resultat och inte på aktiviteter
- förstå att vissa delar av verksamheterna i dagsläget kan vara svåra att följa upp och utvärdera

5 Övergripande dokument

5.1 Styrande dokument för området En bra start i livet

Utöver Mål- och resultatplanen finns som komplement en rad politiskt framtagna dokument. På kommunfullmäktigenivå benämns dess som programhandlingar, policy och långsiktiga planer och har en varaktighet på mer än 10 år. Motsvarande dokument på kommunstyrelsenivå benämns strategier och har ett kortare tidsperspektiv, dock ofta längre än en mandatperiod. För området En bra start i livet finns följande fastställda handlingar på de olika politiska nivåerna.

5.1.1 Kommunfullmäktigenivå

- Mål- och resultatplanen 2020 – 2023.

5.1.2 Kommunstyrelsenivå

- Strategin En bra start i livet
- Strategin den goda måltiden

5.1.3 Kommunfullmäktige avseende En bra start i livet

Mål- och resultatplanen 2020 - 2023

En sammanfattning av innehållet som berör Vägen till Arbete finns i avsnitt 3.1

5.1.4 Kommunstyrelse avseende En bra start i livet

Strategin En bra start i livet

Strategin tar sin utgångspunkt i fyra områden:

- Samverkan – Alla verksamheter som ingår i processen ”En bra start i livet” ska samverka för att säkerställa att man möter de ungas behov. Samverkan ska inte bara ske internt utan också effektivt och konstruktivt med andra myndigheter och samhällsaktörer. Föreningslivet och andra frivillighetsverksamheter ska ses som viktiga aktörer för utveckling och mångfald.
- Förebyggande insatser.
- Engagemang – Strategin bygger på att det finns en tydlig ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning.
- Resurs – Barn och ungdomar ska ses som en resurs och delta i och bidra till beslutsfattande.

I strategin finns en rad direktiv till förvaltningen:

- Allt beslutsfattande ska ha ett tydligt barnperspektiv.
- Samhällsplaneringen ska ta hänsyn till barn och ungas trygghet och säkerhet.
- Barn och unga ska ges förutsättningar till en aktiv livsstil och öka den fysiska aktiviteten.
- Stödet vid lindrig psykisk ohälsa ska utvecklas.

Strategin Den goda måltiden

Strategin tar sin utgångspunkt i 6 områden:

- Goda måltider
- Integrerade måltider – Måltiden ska ses som en resurs genom att den används som pedagogiska verktyg eller vara en viktig del av vården och omsorgen. Genom måltiden kan matgästen ha möjlighet att känna gemenskap, delaktighet och meningsfullhet.

- Trivsamma måltider.
- Näringsriktiga måltider.
- Hållbara måltider – Östra Göinge är en ekokommun och det ska synas i allt som berör måltiden.
- Säkra måltider – den mat som serveras ska vara säker att äta och matgästerna ska känna trygga i att inte bli sjuka av maten.

I strategin finns en rad direktiv till förvaltningen:

- Andelen svenska, närproducerade och ekologiska livsmedel ska konstant öka över tiden och menyn ska präglas av en tydlig säsongsanpassning.
- Verksamheterna ska säkerställa att måltiderna ingår som en viktig del av kommunens folkhälsoarbete.
- Måltiderna ska ses som integrerad del av kommunala verksamheter och bidra till förskolans och skolans läroplaners måluppfyllelse.
- Matgästens behov ska vara i fokus för varje medarbetare. Verksamheterna ska sträva efter att uppmuntra personalen att delta i måltiden tillsammans med barn, elever och omsorgstagare.
- Alla berörda invånare i Östra Göinge ska erbjudas en god och näringsriktig måltid samtidigt som det ska eftersträvas en bredd och variation av utbudet.